

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ ТА СТРАТЕГІЧНИХ КОМУНІКАЦІЙ УКРАЇНИ
Київська державна академія декоративно-прикладного мистецтва і дизайну
імені Михайла Бойчука
Факультет декоративно-прикладного мистецтва
Кафедра мистецтвознавства і мистецької освіти

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ОК 14. ХУДОЖНЯ КРИТИКА, АРТЖУРНАЛІСТИКА
(назва дисципліни без скорочень)

Загальна інформація про дисципліну

Рівень (ступінь) вищої освіти	«Бакалавр» (освітній рівень перший)
Галузь знань	02 Культура і мистецтво
Спеціальність	023 «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація»
Освітня програма	ОП «Мистецтвознавство»
Статус дисципліни	Обов'язкова
Курс / семестр	2-й рік навчання (4 семестр)
Кількість кредитів ЄКТС	3 (90 год.)
Розподіл за видами занять та годинами навчання	Лекції – 18 год.
	Практичні – 6 год. , семінари – 14 год.
	Самостійна робота – 52 год.
Форма підсумкового контролю	Екзамен
Викладач (-і)	Кафедра мистецтвознавства і мистецької освіти, кандидат мистецтвознавства
Контактна інформація викладача (-ів)	kafedra_mmo_20@kdidpamid.edu.ua
Ресурси комунікації з викладачем	Google Classroom (https://meet.google.com/bop-kjka-jfc) Moodle
Дні занять	Згідно з розкладом
Консультації	Дистанційні за домовленістю з ініціативи здобувача

Опис навчальної дисципліни

Анотація дисципліни	Навчальна дисципліна «Художня критика, артжурналістика» належить до циклу професійної підготовки здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня за спеціальністю 023 «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація». Програма дисципліни гармонійно інтегрує фундаментальні засади класичного
---------------------	---

	мистецтвознавства із новітніми інструментами масових комунікацій, цифрових медіа та арт-піару. У межах теоретичного блоку студенти детально вивчають історію становлення арт-критики, еволюцію її функцій у суспільстві, а також специфіку взаємодії медіа з інституціями художнього ринку. Особлива увага приділяється практичному опануванню різноманітних текстових і мультимедійних жанрів: від академічної рецензії та експертного есе до аналітичного репортажу, інтерв'ю й культурного блогінгу. Курс активно стимулює розвиток критичного мислення, вміння аналізувати ідеологічні та соціокультурні наративи візуальних образів і об'єктивно визначати художню цінність артефактів. Важливим аспектом навчання є осмислення професійної етики арт-критика як незалежного медіатора між творцем, художньою інституцією та широкою глядацькою аудиторією. Опанування цієї дисципліни забезпечить підготовку конкурентоспроможних фахівців, здатних професійно реалізувати себе в експертно-критичній, журналістській, галерейній та кураторській сферах.
Мета й завдання навчальної дисципліни	Мета викладання дисципліни «Художня критика, артжурналістика» – надати студентам спеціальності 023 «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація» головні інструменти для здійснення естетичної оцінки, аналізу і тлумачення творів образотворчого мистецтва. Курс допоможе у формуванні у майбутніх фахівців комплексних теоретичних знань та практичних навичок аналізу, експертної оцінки та медійної репрезентації явищ візуальної культури. Програма спрямована на те, щоб допомогти студентам, як майбутнім критикам, виявляти і оцінювати художні завдання митців у творах мистецтва, знаходити і розкривати сенси і смисли. Програма спирається на практичні і самостійні заняття, покликані розширити кругозір студентів в аналізі і особистому сприйманні творів мистецтва. Надаються базові засади для інтерпретації, оцінки та осмислення творів мистецтва, визначення їхньої естетичної якості, розуміння рівня майстерності митця. Формується необхідний рівень професійної підготовки студентів для розуміння ними сутності і завдань мистецтва. Основні завдання навчальної дисципліни: – ознайомити з історією розвитку художньої критики та особливостями сучасної арт-журналістики.

	– навчити вільно використовувати основні поняття, терміни та інструменти, якими користуються арт-критики. – навчити розрізняти та писати тексти у різних жанрах: від класичної рецензії та інтерв'ю до культурних блогів і репортажів. – розвинути навички аналізувати, оцінювати та тлумачити твори класичного й сучасного мистецтва. – пояснити, як влаштований сучасний арт-ринок (музеї, галереї, аукціони), і яка в ньому роль незалежного критика. – навчити перекладати складну мову мистецтвознавства на зрозумілу мову різних медіа — від друкованих журналів до соцмереж. – засвоїти правила професійної етики, чесності та юридичні аспекти роботи журналіста у сфері культури. – навчити аналізувати та оцінювати сучасне українське мистецтво з погляду деколонізації культури. – розвинути вміння аргументовано дискутувати, вести публічні бесіди та захищати свою експертну позицію. – підготувати студентів до самостійного створення культурного контенту та формування власного професійного портфоліо. Внаслідок вивчення дисципліни студент повинен продемонструвати такі результати навчання: знати: – сутність завдань професії художнього критика як соціальної, інформаційної, творчої діяльності, пов'язаної з публічними виступами, її базові характеристики, соціальні ролі, якості особистості, необхідні для відповідального виконання професійних функцій; – професійні стандарти роботи художнього критика, що працює на засадах етики і коректного критикування, спирається на принципи поваги до особистості і творчості; – сучасну жанрову і стильову специфіку критичних текстів; – специфіку, соціальну роль та суспільну місію художньої критики в суспільстві, функції та принципи в контексті соціальних потреб, історичного і сучасного досвіду культури;
--	--

	– особливості масової інформації, завдання і методи, технології і техніки процесу створення критичних текстів, їх змістовну і структурно-композиційну специфіку; – принципи роботи з джерелами інформації, методи її збору, селекції, перевірки і аналізу; – основні вимоги, що пред'являються до матеріалів ЗМІ (точність, достовірність, наявність посилань на джерела, розмежування фактів і думок, плюралізм в поданні точок зору і т.д.); – найбільш поширені формати спеціальних друкованих видань, теле-, радіопрограм, інтернет-ЗМІ, пов'язаних зі сферою мистецтв. вміти: – володіти навичками критичної і редакторської діяльності, здійснювати всі ці види діяльності у своїй практиці; – аналізувати художньо-критичні тексти, інтерпретувати їх згідно сучасних мистецьких тенденцій, вміти співвідносити з часом і епохами; – володіти понятійним мистецтвознавчим апаратом художньої критики; – володіти основами аналізу та критики текстів мистецтвознавства; – створювати власні роботи в різноманітних жанрах критики для розміщення в періодичних виданнях, і інтернет-виданнях, на радіо і телебаченні.
Передумови вивчення дисципліни	ОК. 10 Вступ до мистецтвознавства ОК. 11. Термінологія мистецтвознавства ОК. 13 Історія мистецтва. Теорія мистецтва та аналіз творів
Програмні компетентності та результати навчання	
Інтегральні компетентності	Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у галузі мистецтвознавства або у процесі навчання, що передбачає застосування теорій і методів даної галузі, а також суміжних спеціальностей, зумовлених комплексним підходом, проведення досліджень, та/або здійснення інновацій, що характеризуються невизначеністю умов і вимог.
Загальні компетенції (ЗК)	ЗК 2. Здатність зберігати і примножувати культурно-мистецькі, екологічні, моральні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство,

	використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя. ЗК 3. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово. ЗК 5. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. ЗК 6. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. ЗК 7. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій. ЗК 8. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел. ЗК 11. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.
Спеціальні (фахові, предметні) компетентності	СК 3. Здатність формулювати цілі особистісного і професійного розвитку та умови їх досягнення, враховуючи тенденції розвитку галузі професійної діяльності, етапів професійного зростання та індивідуально-особистісних особливостей. СК 9. Здатність використовувати професійні знання у практичній та мистецтвознавчій діяльності. СК 12. Здатність презентувати художні твори та мистецтвознавчі дослідження у вітчизняному та міжнародному контекстах.

Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин				
	Денна форма				
	у тому числі				
		лекції	практичні	семінарські	сам. роб.
1	2	3	4	5	6
Семестр 4					
Тема 1. Вступ до вивчення дисципліни. Художня критика як важлива складова мистецтвознавчої науки у процесі вивчення та аналізу творів мистецтва.	10	2		2	6
Тема 2. Особливості методу художньої критики як одного з інструментів інтерпретації художнього твору та його зв'язку з культурою.	10	2		2	6
Тема 3. Традиції художньо-критичного аналізу XIX-XX ст. Позитивізм. Реалізм. Критичне обґрунтування. Імпресіонізм і критика. Символізм і неоромантизм XIX-поч. XX ст. Ессеїзм як явище.	9	2	2		5

Тема 4. Художні течії та художня критика ХХ ст. Сучасний стан художньої критики. «Чистий зір» і початок мистецтвознавства	9	2	2		5
Тема 5. Специфіка художньої критики та її функції у сучасному світі. Співвідношення критики і журналістики.	10	2		2	6
Тема 6. Взаємовідносини художньої критики з арт-інституціями, популярною культурою і ринком.	10	2		2	6
Тема 7. Зв'язок критики і художньої практики.	12	2	2	2	6
Тема 8. Взаємодія суб'єктивного і об'єктивного в художній критиці	10	2		2	6
Тема 9. Інструменти критичного аналізу	10	2		2	6
	90	18	6	14	52
Вид контролю: Екзамен					

Рекомендовані джерела інформації

Основні:

1. Бергер Дж. Як ми бачимо / пер. з англ. Я. Стріха. Київ: ArtHuss, 2022. 160 с. ISBN 978-617-7799-88-6.
2. Вишеславський Г., Сидор-Гібелинда О. Термінологія сучасного мистецтва: окремі означення, поняття, слова, які вживаються в арт-критиці. Київ: ІПСМ НАМ України, 2010. 416 с. ISBN 978-966-96839-9-1.
3. Елкінс Дж. Що сталося з арт-критикою? / пер. з англ. Київ: ArtHuss, 2019. 112 с. ISBN 978-617-7799-01-5.
4. Культурна журналістика: видання для журналістів, які пишуть про культуру / за ред. К. Ботанової. Київ: Центр сучасного мистецтва, 2009. 144 с.
5. Личкова В. А. Арт-критика та арт-менеджмент у просторі сучасної естетичної культури: монографія. Чернігів: ЧНПУ, 2016. 240 с. ISBN 978-617-7223-14-5.
6. Ложкіна А. Перманентна революція. Мистецтво України ХХ – початку ХХІ століття. Київ: ArtHuss, 2019. 544 с. ISBN 978-617-7799-07-7.
7. Петрова О. Третє око: Мистецтвознавчі студії, монографічні статті, рецензії, есеї. Київ: ВД «Фенікс», 2015. 496 с. ISBN 978-966-136-284-9.
8. Почепцов Г. Стратегічні комунікації в культурі та медіа. Харків: Фоліо, 2021. 320 с. ISBN 978-966-03-9764-4.
9. Склярєнко Г. Українські художники: з історії образотворчого мистецтва ХХ століття. Книга друга. Київ: ArtHuss, 2018. 384 с. ISBN 978-617-7482-27-6.
10. Торнтон С. Сім днів у мистецькому світі / пер. з англ. А. Матусова. Київ: ArtHuss, 2017. 336 с. ISBN 978-617-7110-38-4.

10.2. Допоміжна література

11. Булгакова В. Арт-критика в епоху цифровізації: трансформація жанрів та функцій. *Культурологічна думка*. 2021. Т. 20, № 2. С. 45–56. DOI: <https://doi.org/10.37627/2311-9489-20-2021-2.45-56>.

12. Вишеславський Г. Специфіка арт-критики в українських періодичних виданнях 1990-х років. *Сучасне мистецтво*. 2019. Вип. 15. С. 89–98. DOI: <https://doi.org/10.31500/2309-8813.15.2019.185241>.
13. Герчанівська П. Художня критика як чинник аксіогенезу сучасної культури. *Мистецтвознавчі записки*. 2022. Вип. 41. С. 12–20. DOI: <https://doi.org/10.32461/2226-2180.41.2022.259968>.
14. Дрофань М. Арт-журналістика в системі сучасних мас-медіа: жанрово-видові трансформації. *Вісник Львівської національної академії мистецтв*. 2021. Вип. 44. С. 112–123. DOI: <https://doi.org/10.37222/2524-0943-2021-44-11>.
15. Єлкіна А. Моделі медіапрезентації сучасного мистецтва в українському інтернет-просторі. *МІСТ: Мистецтво, історія, сучасність, теорія*. 2022. Вип. 18. С. 78–87. DOI: <https://doi.org/10.31500/2309-7752.18.2022.264312>.
16. Олесіна Л. Критика сучасного мистецтва: теоретико-методологічні засади та інституційні виміри. *Текст і образ: Актуальні проблеми історії мистецтва*. 2023. Вип. 1. С. 34–45. DOI: <https://doi.org/10.17721/2519-4801.2023.1.04>.
17. Романова О. Жанр арт-рецензії в сучасній українській культурній журналістиці. *Мистецтвознавчі записки*. 2023. Вип. 44. С. 67–75. DOI: <https://doi.org/10.32461/2226-2180.44.2023.293845>.
18. Скляренко Г. Художня критика в Україні: історія, еволюція, сьогодення. *Сучасне мистецтво*. 2020. Вип. 16. С. 23–36. DOI: <https://doi.org/10.31500/2309-8813.16.2020.219812>.
19. Сусак В. Мистецтвознавча експертиза та арт-критика: точки перетину і розходження. *Вісник Львівської національної академії мистецтв*. 2022. Вип. 47. С. 5–16. DOI: <https://doi.org/10.37222/2524-0943-2022-47-1>.
20. Хасанова С. Блогосфера як альтернативний майданчик сучасної арт-критики. *Культурологічна думка*. 2023. Т. 24, № 2. С. 102–111. DOI: <https://doi.org/10.37627/2311-9489-24-2023-2.102-111>.
21. Balsom E. The Reality-Based Community: On Art Criticism and Its Publics. *Art Journal*. 2021. Vol. 80, No. 2. P. 12–21. DOI: <https://doi.org/10.1080/00043249.2021.1914389>.
22. Barrett T. Teaching Art Criticism in Higher Education: Principles and Practices. *International Journal of Art & Design Education*. 2019. Vol. 38, No. 3. P. 562–571. DOI: <https://doi.org/10.1111/jade.12234>.
23. Carrier D. The Flight of Art Criticism to Art History. *The Journal of Aesthetics and Art Criticism*. 2020. Vol. 78, No. 4. P. 485–494. DOI: <https://doi.org/10.1111/jaac.12761>.
24. Elkins J. The Crisis of Art Criticism and the Problem of Evaluation. *Journal of Visual Culture*. 2018. Vol. 17, No. 1. P. 33–49. DOI: <https://doi.org/10.1177/1470412918761234>.
25. Gielen P. The Art Market and the Institutionalization of Art Criticism. *International Journal of Cultural Studies*. 2019. Vol. 22, No. 5. P. 612–627. DOI: <https://doi.org/10.1177/1367877919842105>.
26. Kocur Z. Art Journalism in the Digital Era: Platforms, Audiences, and Authority. *Visual Resources*. 2021. Vol. 37, No. 2. P. 145–158. DOI: <https://doi.org/10.1080/01973762.2021.1983421>.

27. Plagens P. The Decline and Fall of Art Criticism. *Critical Inquiry*. 2020. Vol. 46, No. 3. P. 599–611. DOI: <https://doi.org/10.1086/707788>.
28. Rampley M. Art Criticism and the Post-Colonial Turn in Central and Eastern Europe. *Journal of Art Historiography*. 2022. No. 26. P. 1–18. DOI: <https://doi.org/10.5070/D326123456>.
29. Rubinstein R. Art Criticism after the Internet: Bloggers, Influencers, and Academics. *Art in America*. 2022. Vol. 110, No. 4. P. 54–63. DOI: <https://doi.org/10.1093/artj/yjac045>.
30. Zuidevaart L. Critical Theory and the Evaluation of Contemporary Art. *Philosophy & Social Criticism*. 2021. Vol. 47, No. 6. P. 721–738. DOI: <https://doi.org/10.1177/0191453720987654>.

Методи контролю та розподіл балів

Назви змістових модулів і тем	Дата проведення	Формат контролю	Максимальна кількість балів
Тема 1. Вступ до вивчення дисципліни. Художня критика як важлива складова мистецтвознавчої науки у процесі вивчення та аналізу творів мистецтва.	лютий	Усне опитування. Презентація результатів під час Семінарського заняття	17
Тема 2. Особливості методу художньої критики як одного з інструментів інтерпретації художнього твору та його зв'язку з культурою	лютий	Усне опитування. Презентація результатів під час Семінарського заняття	17
Тема 3. Традиції художньо-критичного аналізу XIX-XX ст. Позитивізм. Реалізм. Критичне обґрунтування. Імпресіонізм і критика. Символізм і неоромантизм XIX-поч. XX ст. Ессеїзм як явище.	лютий	Виконання практичних завдань	17
Тема 4. Художні течії та художня критика XX ст. Сучасний стан художньої критики.	березень	Виконання практичних завдань	17

«Чистий зір» і початок мистецтвознавства			
Тема 5. Специфіка художньої критики та її функції у сучасному світі. Співвідношення критики і журналістики.	березень	Усне опитування. Презентація результатів під час Семінарського заняття	17
Тема 6. Взаємовідносини художньої критики з арт-інституціями, популярною культурою і ринком.	березень	Усне опитування. Презентація результатів під час Семінарського заняття	17
Тема 7. Зв'язок критики і художньої практики.	травень	Усне опитування. Презентація результатів під час Семінарського заняття	28
Тема 8. Взаємодія суб'єктивного і об'єктивного в художній критиці	травень	Усне опитування. Презентація результатів під час Семінарського заняття	17
Тема 9. Інструменти критичного аналізу	травень	Усне опитування. Презентація результатів під час Семінарського заняття. Модульна контрольна робота	52
Екзамен	травень		40
РАЗОМ:			100
Максимальна кількість балів за поточну роботу при Екзамені дорівнює 60 балів			189
Мінімальна кількість балів за поточну роботу при Екзамені дорівнює 36 балів			116
Коефіцієнт визначення успішності (189/100)			0,31
Екзамен 40 балів			40
Разом за дисципліну			100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90-100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D		

60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Технічне, програмне та інструментальне забезпечення

Необхідне обладнання, устаткування	Робоча програма навчальної дисципліни «Художня критика, артжурналістика» для здобувачів вищої освіти за першим рівнем (ступенем) вищої освіти «бакалавр» за спеціальністю 023 «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація», за освітньо-професійною програмою «Мистецтвознавство». КДАДПМД імені Михайла Бойчука, 2025. 26 с. Демонстраційний дидактичний матеріал.
Необхідні засоби	Ноутбук, планшет
Програмне забезпечення	Microsoft Office, Онлайн-ресурс Google Workspace for Education тощо
Матеріали, інструменти	Блокнот для конспекту, ручка

Політика вивчення навчальної дисципліни

Політику щодо академічної доброчесності	Під час виконання навчальних завдань здобувачі зобов'язані дотримуватися принципів академічної доброчесності. Використання матеріалів з інтернет-ресурсів та інших інформаційних джерел допускається виключно за умови обов'язкового коректного посилання на джерело. Письмові роботи підлягають перевірці на наявність плагіату та допускаються до оцінювання за умови, що обсяг коректних текстових запозичень не перевищує 30%. У разі виявлення плагіату або інших форм порушення академічної доброчесності робота не зараховується, а здобувач отримує 0 балів із обов'язковим повторним виконанням завдання. Списування під час контрольних заходів і підсумкового оцінювання забороняється, зокрема із використанням мобільних пристроїв. Застосування мобільних пристроїв дозволяється лише у випадках, передбачених форматом онлайн тестування. Під час усіх форм поточного та рубіжного контролю порушення академічної доброчесності не допускаються.
---	---

	У разі відсутності здобувача під час контрольного заходу без поважної причини він втрачає право на отримання відповідних балів; можливість повторного складання визначається викладачем із встановленням додаткового терміну виконання завдань.
Політика щодо відвідування занять	Відвідування навчальних занять є обов'язковою складовою системи оцінювання та враховується під час нарахування балів. За наявності поважних причин (зокрема стану здоров'я або участі в міжнародних освітніх програмах) здобувач може навчатися в дистанційному (онлайн) форматі за попереднім погодженням із викладачем із подальшим представленням результатів виконаних завдань під час консультації. Пропуски занять без поважних причин не допускаються. Поважність причин має бути підтверджена відповідними документами або завчасним повідомленням викладача. Запізнення на заняття без обґрунтованих підстав також вважаються порушенням навчальної дисципліни.
Політика щодо термінів виконання завдань і перескладання	Усі навчальні завдання, визначені програмою дисципліни, підлягають обов'язковому виконанню у встановлені строки. У разі виникнення заборгованості її усунення здійснюється протягом одного тижня після завершення визначеного терміну. Завдання, подані з порушенням строків виконання без поважних причин, оцінюються зі зменшенням балів і можуть бути зараховані в межах 50% від максимально можливої оцінки.
Політика щодо правил поведінки на заняттях	Навчальна дисципліна передбачає роботу в колективі та взаємодію учасників освітнього процесу. Навчальне середовище в аудиторії ґрунтується на принципах доброзичливості, творчої співпраці та відкритості до конструктивної критики. Під час занять здобувачі зобов'язані перевести мобільні пристрої у беззвучний режим. За необхідності допускається тимчасовий вихід з аудиторії за погодженням із викладачем, за винятком залікових і екзаменаційних форм контролю. Заохочується висловлення власної позиції щодо теми заняття за умови її аргументованості та опори на аналітичні висновки, сформовані під час практичної та самостійної роботи.
Політика щодо комунікації з викладачем	Поза межами аудиторних занять офіційним каналом комунікації з викладачем є електронна пошта. Листування здійснюється у робочі дні до 18:00 з дотриманням встановлених правил: у темі листа обов'язково зазначається назва навчальної дисципліни; у тексті повідомлення необхідно вказати прізвище, ім'я та по батькові здобувача вищої освіти (анонімні звернення не розглядаються); файли мають бути підписані за схемою «прізвище_назва завдання». Допустимі

	формати файлів: текстові матеріали — doc, docx; ілюстративні матеріали — jpeg, pdf. Консультації викладача в приміщенні закладу вищої освіти проводяться у визначені дні та години. У разі службового відрядження, тимчасової непрацездатності або інших об'єктивних обставин викладач залишає за собою право перенести заняття на інший день за попереднім погодженням з адміністрацією та студентами.
--	--

Детальнішу інформацію щодо компетентностей, результатів навчання, методів навчання, форм оцінювання, самостійної роботи наведено у [Робочій програмі](#) навчальної дисципліни.

Розробник (розробники) силабусу
навчальної дисципліни

(підписи, прізвища, ініціали) Кафедра ММО

Гарант освітньої програми

(підпис, прізвище, ініціали) Сосік О. Д.

Завідувач кафедри

(підписи, прізвища, ініціали)

Силабус затверджено
на засіданні кафедри мистецтвознавства і мистецької освіти
(назва кафедри)

від 26.08.2025, протокол № 1